

แผนพัฒนาสตรี  
ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙  
(พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙)

คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ  
สำนักงานนายกรัฐมนตรี

รวบรวมโดย  
สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว  
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

## บทนำ

ประเทศไทยมีการดำเนินงานด้านสตรีอย่างชัดเจนในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๑๕-๒๕๑๙) ต่อมาได้มีการจัดทำแผนพัฒนาสตรีฉบับแรกขึ้น คือ แผนพัฒนาสตรีระยะยาว (พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๔๔) ซึ่งได้ใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนพัฒนาสตรีระยะ ๕ ปี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๒๙) และฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๓๐-๒๕๓๔) การส่งเสริมงานด้านสตรีของไทยนับว่าสอดคล้องกับช่วงเวลาที่ยุทธศาสตร์สหประชาชาติประกาศในปี ๒๕๑๘ เป็นปีสตรีสากล และปี ๒๕๑๙-๒๕๒๔ เป็นทศวรรษสตรีเพื่อความเสมอภาค การพัฒนา และสันติภาพ เพื่อให้ทั่วโลกตระหนักถึงความสำคัญของสตรีและให้แต่ละประเทศสนใจงานพัฒนาสตรีมากยิ่งขึ้น โดยองค์การสหประชาชาติได้จัดประชุมระดับโลกว่าด้วยเรื่องสตรีเป็นระยะ ๆ เพื่อติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานของประเทศสมาชิก

หลังจากจัดตั้งคณะกรรมการและส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (กสส.) เป็นองค์กรถาวรระดับชาติด้านสตรีในปี ๒๕๓๒ ได้มีการทบทวนแผนพัฒนาสตรีระยะยาว (พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๔๔) และจัดทำนโยบายและแผนงานหลักสตรีระยะยาว (พ.ศ. ๒๕๓๕-๒๕๕๔) เป็นแผนระยะยาวฉบับที่สอง ซึ่งได้ใช้เป็นฐานในการจัดทำแผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๓๕-๒๕๓๙) และฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๔๔) โดยแผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ ได้พิจารณาครอบคลุมถึงอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบของสหประชาชาติ ซึ่งไทยเข้าเป็นภาคีเมื่อปี ๒๕๒๘ และปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่งเพื่อความก้าวหน้าของสตรีจากการประชุมระดับโลกว่าด้วยเรื่องสตรี ครั้งที่ ๔ เมื่อปี ๒๕๓๘ ที่สาธารณรัฐประชาชนจีนด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้พันธกรณีสากลที่ประเทศไทยได้ร่วมให้การรับรองมีผลในทางปฏิบัติ

แผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙) นี้ ยกร่างโดยคณะอนุกรรมการพัฒนานโยบาย ในคณะกรรมการและส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (กสส.) โดยได้บูรณาการแนวคิดทิศทางการพัฒนานโยบายแผนงานหลักสตรีระยะยาว (พ.ศ. ๒๕๓๕-๒๕๕๔) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ ซึ่งกำหนดกรอบวิสัยทัศน์ที่มุ่งเน้นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ ประกอบกับหลักการพื้นฐานของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ ที่บัญญัติรับรองสิทธิและความเสมอภาคระหว่างหญิงและชาย ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ตลอดจนปฏิญญาทางการเมืองและแผนปฏิบัติการและข้อเสนอแนะในการริเริ่มแนวทางใหม่เพื่อดำเนินการตามปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่งจากผลการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยพิเศษ ครั้งที่ ๒๓ เมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๔๓ เพื่อทบทวนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการปักกิ่งในช่วง ๕ ปี โดยคำนึงถึงการประยุกต์ให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย และเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม ในการเสริมสร้างความเสมอภาคและความก้าวหน้าของสตรี รวมทั้งคำนึงถึงความชัดเจนของแผน เพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ รับไปวางแผนปฏิบัติการต่อไป

แผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙)

รวบรวมโดยสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ในขั้นตอนการยกร่างแผนพัฒนาสตรีฉบับนี้ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ได้ร่วมกับคณะกรรมการพัฒนานโยบายจัดการประชุมวิพากษ์ร่างแผนพัฒนาสตรีทั้งในกรุงเทพฯ และภาคต่าง ๆ เพื่อให้แผนมีเนื้อหาที่สมบูรณ์ สะท้อนสภาพปัญหาที่แท้จริงของสตรีทั่วประเทศ มียุทธศาสตร์การดำเนินงานที่สอดคล้องกับการแก้ปัญหาดังกล่าว โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรประชาชน และผู้เกี่ยวข้องทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

จึงหวังว่าแผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙) จะนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ด้วยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ  
สำนักนายกรัฐมนตรี

### บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

แผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙) กำหนดวิสัยทัศน์สตรีที่พึงประสงค์ ให้สตรีทุกคนได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในทุกด้าน สามารถพึ่งตนเองได้มีคุณภาพชีวิตที่ดี อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตลอดทุกช่วงอายุ มีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาและตัดสินใจในทุกด้านทุกระดับ ได้รับการคุ้มครองจากครอบครัว ชุมชนและสังคม ได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาคกับชาย รวมทั้งได้รับประโยชน์จากการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและละเอียดอ่อนในเรื่องมิติหญิงชาย เป็นมุมมองที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความเท่าเทียมในโอกาสและความสามารถระหว่างหญิงชาย จากการมุ่งพิจารณาความแตกต่างและความไม่เสมอภาคระหว่างหญิงชายที่มีอยู่ในเรื่องต่าง ๆ เพื่อปรับความสัมพันธ์ที่แตกต่างกันนั้น ให้เกิดความเท่าเทียมและบรรลุความเสมอภาคต่อประชากรทั้งสองเพศ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและศักยภาพสตรีทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความถนัด สังคมและจิตใจ ขจัด การเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบทั้งทางนิตินัยและพฤตินัยให้สตรีได้รับการคุ้มครองทุกด้านในฐานะที่มีศักดิ์ศรีความเปี่ยมมนุษย์เท่าเทียมบุรุษ และส่งเสริมให้สตรีมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง รวมทั้งการพัฒนาสันติสุขในครอบครัวชุมชน ประเทศ และประชาคมโลก

เป้าหมายหลักของแผน ได้แก่ การลดอัตราการไม่รู้หนังสือของสตรี คุ้มครองแรงงานนอกระบบ ลดอัตราการเจ็บป่วยและเสียชีวิตของสตรีจากโรคที่เป็นสาเหตุสำคัญ เพิ่มการมีส่วนร่วมของสตรีในระดับตัดสินใจ และจัดสรรทรัพยากร แก่ไขกฎหมายที่ขัดต่อหลักการความเสมอภาคตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ออกพระราชบัญญัติขจัดความรุนแรงในครอบครัว ส่งเสริมเครือข่ายสื่อมวลชน สร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ในทุกชุมชน สร้างระบบเฝ้าระวังปัญหาและช่วยเหลือผู้ถูกระบาดความรุนแรงในชุมชน มีข้อมูลตัวบ่งชี้สถานการณ์สตรีตามมาตรฐานของสหประชาชาติ และมีระบบสารสนเทศที่เชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานที่เป็นแหล่งข้อมูลมิติหญิงชาย

แผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙)

รวบรวมโดยสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

โดยกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรีรวม ๕ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ การพัฒนาศักยภาพสตรี การส่งเสริมให้สตรีมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจทุกระดับ การส่งเสริมความเสมอภาคและการคุ้มครองทางสังคม การพัฒนาสื่อเพื่อการดำเนินงานด้านสตรี และการพัฒนาองค์กรและการบริหารจัดการเพื่อการดำเนินงานด้านสตรี และกำหนดเป้าหมาย และแนวทางการพัฒนาในแต่ละยุทธศาสตร์ รวมทั้งกำหนดแนวทางการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ โดยระบุบทบาทของกลไกและหน่วยงานที่รับผิดชอบระบบการติดตามประเมินผล และตัวชี้วัดความสำเร็จของแผน

แผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕ – ๒๕๔๙)

รวบรวมโดยสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์